

Erik Jansson och erikjansarna

I tretton artiklar berättar Håkan Wall i Enköpings-Posten om Erik Jansson från Biskopskulla som utvandrade till Nordamerika tillsammans med sekten eriksiansarna, och där skapade en nybyggarkoloni som fick namnet Bishop Hill.

BISHOP HILL. **Utvandrare**

Erik Janssons ättlingar

ÄTTLINGARNA. I förra artikeln berättade vi om mordet på Erik Jansson och redogjorde för olika skäl till att Bishop Hill-kolonin upplöstes 1861. En del stannade då kvar i Bishop Hill, andra skingrades åt olika håll. Somliga bosatte sig i närheten där de skapade små svensksamhällen. En del flyttade långt från Bishop Hill och en liten del återvände till Sverige. *Men vad hände med Erik Janssons barn?* I den här artikeln berättar vi om dem och deras ättlingar...

Av Erik Janssons barn var det bara två som överlevde till vuxen ålder, Eric och Mathilda. I januari 1846 emigrerade de med föräldrarna från Forsa i Hälsingland. Eric var då åtta och Mathilda tre år. Sommaren samma år kom familjen till Bishop Hill och kunde i september flytta in i koloniens första riktiga hus. 1849 dog Janssons hustru, Maja Stina Larsdotter, i kolera. Eric var då elva och Mathilda sju år. Fadern gifte om sig med Anna Sophia Pollock Gabrielson, som blev Eric och Mathildas styvmor och undervisade dem i engelska. I byns skola hade barnen fru S B Randall som lärare.

När kolonin upplöstes 1861 var Eric 23 och Mathilda 19 år. Liksom alla medlemmar tilldelades de ett stycke av koloniens gemensamma jord och fick på så sätt en gård på Bishop Hills område i närheten av Galva där de drev ett jordbruk på 18 hektar.

Eric Johnson

Efter skolan var Eric under två år affärsbiträde i Bishop Hills butik och arbetade sedan fram till koloniens upplösning 1861 med att sköta koloniens boskap. Därefter blev han bonde på gården i Galva, men bytte snart plögen mot musköten när han i september samma år anmälde sig som frivillig till nordstaternas armé i det amerikanska inbördeskriget.

Kapten i armén

Som löjtnant stred Eric i Illinois 57:e Infanteriregementes kompani D, som nästan enbart bestod av svenskar. Efter slaget vid Shiloh i Tennessee den 6-7 april 1862 be-

fordrades han till kapten, en titel som han sedan bar livet ut. Under slaget vid Corinth i Mississippi drabbades han av tyfus och räddes av läkare att lämna armén.

Eric bildar familj

Tillbaka i Galva öppnade Eric hösten 1862 tillsammans med Olof Johnson en livsmedelsbutik, som han året därpå helt överlät till sin partner för att i stället ägna sig åt det han mest av allt brann för, journalistik och tidningar. Den 31 december 1863 gifte sig Eric i Bishop Hill med Maria Octavia Troil. Hon föddes i Hudiksvall den 9 januari 1842 och emigrerade till kolonin med sina föräldrar 1850.

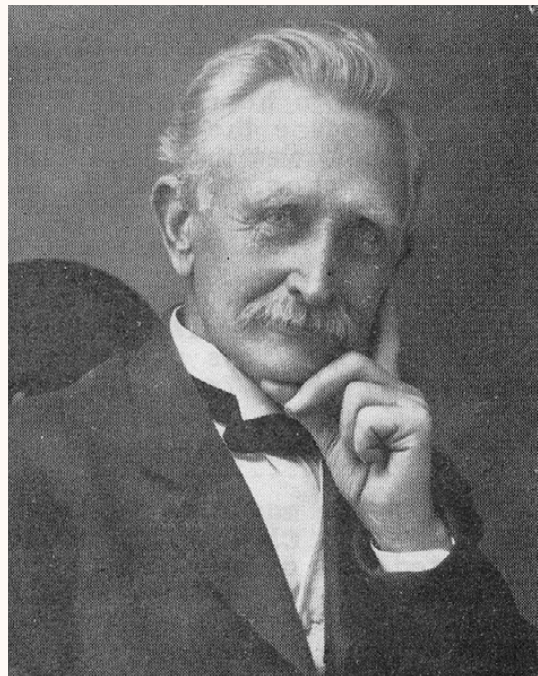
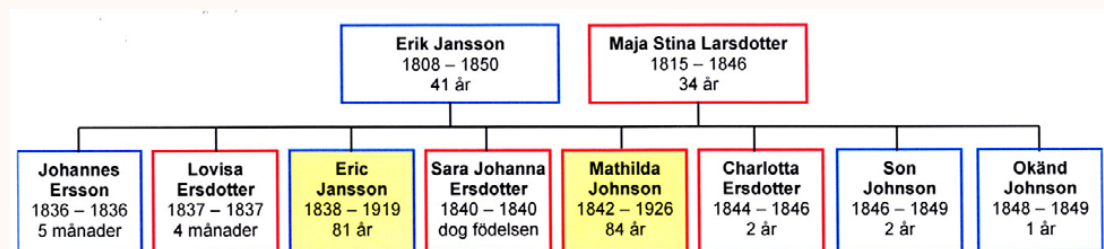
Tidningsmannen

1864 erbjöds Eric att bli redaktör för Galva Union. I juni 1865 köpte han tidningen, men sålde den ett år senare när han erbjöds en frestande årslön på 1 000 dollar för att flytta till Altona och arbeta som bokhållare i bröderna O.T. and A.P. Johnsons affärsföretag.

Men tidningslivet lockade och två år senare, sommaren 1868, flyttade familjen Johnson, som nu hade tre barn, tillbaka till Galva där Eric återköpte sin gamla tidning, vars namn han ändrade till Galva Republican. Dessutom köpte han tidningen Altona Mirror. Året efter startade Eric ännu en tidning, The Illinois Swede. Men tidningarna gick med förlust och Eric drog på sig stora skulder. För att bli skuldfri sålde han i januari 1871 Galva Republican och Illinois Swede, som av de nya ägarna döptes om till Nya Världen och flyttade redaktionen till Chicago.

Politikern

Redan 1869 hade Eric utnämnts

Erik Johnson, 1838-1919

Profetens son, Eric Johnson, ärvde både sin fars rastlöshet och hans entreprenöranda. Under sitt långa liv ägnade Eric sig åt många olika projekt, det ena äventyrligare än det andra. Men i motsats till sin far hade han inga större religiösa intressen. Han var inte erikjansare och blev heller inte medlem i någon annan sekt eller religiöst samfund. Trots det betraktade han kristendomen som "en positiv kraft av betydelse för ett civiliserat samhälle". Eric Johnson hade ett öppet sinne och han värjde sig mot doktriner och fundamentalist i alla former, både vad gällde religion och politik.

Mathilda Johnson Warner, 1842-1926

Livet ut behöll Österundaflickan Mathilda kontakten med Bishop Hill, där hon regelbundet ordnade med släktträffar, ofta tillsammans med brodern Eric och dottern Mary "Mamie" Thomas.

till sekreterare i en kommitté under Illinois lagstiftande församling med ett arvode om åtta dollar per dag. Året därpå valdes han med 2 000 rösters majoritet till republikansk representant i Illinois representanthuset i Springfield, men var tvungen att avsäga sig uppdraget, eftersom han inte hade bott tillräckligt länge i distriktet. Platsen gick i stället till Jonas W Olson, född 1843 i Kinsta, Söderala, som därefter gjorde en lysande karriär som politiker. Som kompensering utsågs Eric till parlamentets pressekreterare, en ansvarsfull post, som han hade under tre sessioner, varav en behandlade den stora Chicagobranden 8-11 oktober 1871, som ödelade stora delar av staden.

Eric Johnson lämnade det republikanska partiet 1872 och stödde därefter det parti som i olika sakfrågor stod honom närmast. Under presidentvalet samma år var Eric anhängare till den liberala republikanen och tidningsmannen Horace Greeley, som kampanjade mot korruption och slaveri.

Affärsmannen

1873 engagerade sig Eric i markfärer i Kansas för Missouri, Kansas, Texas Railroad Corporation. Han organiserade bland annat en stor svensk nybyggarkoloni i White City, dit han flyttade senare under hösten.

Året efter drabbades området av torka och efter en invasion av gräshoppor måste hela projektet

ARTIKELSERIEN OMFATTAR 13 DELAR:

1. Den stora religiösa utvandringen (publ. 24/8)
2. Erik Janssons uppväxt och första predikningar (publ. 31/8)
3. Vetemjölks-Jesus i Hälsingland (publ. 9/9)
4. Profet och sektbildare (publ. 14/9)

5. Jagad, förföljd och misshandlad (publ. 23/9)
6. Erikjansarna i Torstuna och Österunda (publ. 28/9)
7. Emigrationen till Nordamerika (publ. 5/10)
8. Resan över Atlanten (publ. 12/10)
9. Resan till prärien (publ. 19/10)

10. Kolonibygget Bishop Hill (publ. 26/10)
11. Mordet på Erik Jansson, och koloniens upplösning (publ. 5/11)
12. Erik Janssons ättlingar i USA
13. USA-ättlingar till erikjansarna från Torstuna och Österunda

Del 12

Profeten Erik Janssons Österundabarn, Erik och Mathilda, behöll kontakten med Bishop Hill, där de regelbundet ordnade släktträffar – en tradition som deras barn och barnbarn sedan har fortsatt. På bilden har Mathildas ättlingar, från barnbarn och uppåt, samlats den 26 juni 1983. Äldst var den då 83-årige Edla Warner, född 1906 i Hepburn som dotter till Mathildas son Charles Warner. Vid sidan av kapten Eric Johnson har hon släktens mest äventyrliga livsöde. Efter high school i Clarinda och college i Grinnell utbildades hon till sjuksköterska och förordades till medicinska utbildning vid Iowa University. 1942 blev Edla sjuksköterska i den amerikanska flottan, som hon tjänade i 20 år och utnämndes till Lieutenant Commander (motsvarar major inom armén). På bilden sitter hon (med de runda glasögonen) mitt i första raden bakom barnen. Edla dog i maj 1987 på Hillcrest äldreboende i Geneseo nära Bishop Hill, fyra år efter sammankomsten. Under sitt liv besökte hon flera gånger sin farmor Mathildas hemtrakter i Österunda. Vid invigningen av Bishop Hill-utställning på Historiska museet 1969 fick hon hälsa på den svenske kungen. Av Mathildas barnbarn lever dotterdottern Muriel Maddox, född 1920, än idag. Hon bor i Lincoln, Nebraska och är 93 år gammal.

till Osborn och flyttade till Washington DC där han fått anställning som tjänsteman vid Krigsdepartementet. Efter tre år tröttnade han på byråkratin och flyttade 1885 Stromsburg i Nebraska där han under ett år var redaktör på tidningen The Republican. Därefter arbetade han med tidningsaffärer i Holdrege i Nebraska till 1891.

Politikern

1888 valdes Eric Johnson som den ende politiskt oberoende kandidaten till Nebraskas representanthuset. Eric hustru Maria Octavia dog 1890, 49 år gammal. Två år senare, den 15 juli 1892, gifte han om sig med amerikanskan Georgia A Tillinhast, som hjälpte Eric med redigeringsarbete. 1891 valdes han till kontorschef för representanthuset, en befattning som han enhälligt återvaldes till två år senare.

1892 flyttade familjen Johnson till Texas där Eric under fyra år än en gång engagerade sig i markfärer. Men journalistiken lockade och i början av 1896 återvände till Nebraska och blev redaktör för Wahoo Era, en tidning som grundades 1890 i Waterloo, men nu upplevde en sjunkande efterfrågan och upphörde under våren.

Eric Johnsons sista tidningsäventyr var The Viking, ett svenskt-amerikanskt månadsmagasin på engelska som utgavs i Fremont, Nebraska. Tidskriften, som skildrade svenska emigranterns öden i USA, utkom med sitt första num-

mer i juli 1906 och upphörde i augusti 1907 på grund av otillräckligt läsarstöd.

Kaptensens sist flytt

I oktober 1907 flyttade kapten Eric Johnson till Clearwater i Kalifornien. Där samlade han material till boken California and dess Svenska Befolkning, som redigerades av Ernest Skarstedt. 1913 utsågs Eric till assisterande bokhållare för Kaliforniens lagstiftande församling och omvaldes för en ny tvåårsperiod 1915. Sina sista år levde den gamle kaptenen ett stilla pensionärsliv fram till sin död. Den 81 år gamle Österundasonen Eric Johnson dog den 18 maj 1919 under ett besök hos sin dotter Julia i Omaha, Nebraska. Tre dagar senare begravades han under hedersbetygelser i Bishop Hill.

Mathilda Johnson Warner

När kolonin upplöstes 1861 flyttade Mathilda med brodern Eric och sin styvmor till deras tilldelade gård i Galva. Genom brodern blev Mathilda bekant med jordbrukaren Anders Gustaf Warner från Andover. Eftersom Andrew, som han kallades i USA, var född i Bjuråker socken i Hälsingland, stred han i samma svenska kompani som Eric. De båda männen blev goda vänner. Under slaget vid Shiloh sårades Andrew och befordrades, liksom Eric, till kapten i infanteriregementet.

Så snart Andrew repat från krigsskadan återvände han till sin gård

i Andover, men nu i sällskap med Mathilda, som han gift sig med i Galva i december 1865. Två år senare, 18 mars 1867, föddes paret första barn, sonen Charles A Warner.

Sheriffens hustru

När en ny sheriff skulle väljas i Henry County 1868 utsågs Mathildas man Andrew av svenskar i trakten till deras kandidat. Som politiskt oberoende vann han valet med 135 rösters majoritet, mycket tack vare att det demokratiska partiet inte utsåg någon egen kandidat utan uppmanade sina väljare att rösta på Andrew. Som nybliven sheriff flyttade Andrew, Mathilda och sonen Charles till Cambridge.

Efter att ha tjänstgjort sin period som sheriff flyttade familjen 1871 till en bondgård i Hepburn, Iowa. Där födde Mathilda i mars 1873 familjens andra barn, dottern Anna Mary Maria. Två år senare, den 5 december 1875, dog Andrew. Året efter flyttade Mathilda med sina två barn tillbaka till Galva, nära Bishop Hill. När sonen Charles blev gammal nog att sköta faderns jordbruk i Iowa återvände Mathilda och barnen till gården i Hepburn, som sedan dess har varit i släkten Warners ägo.

Gift med en engelsman

Efter 14 år som änka gifte sig den 49-årige Mathilda 1889 med Andrew Rutherford från England, som flyttade in på gården i Hepburn. Med honom fick hon inga

Eric's 6 barn och enda barnbarn

1. **Axel T Johnson**
Född 1864 i St. Louis, Missouri. Flyttade till Brooks i Jefferson County, Iowa. Gifte sig med Cora Babbitt och fick inga barn. Dog 1936, 71 år gammal.
2. **Mary Johnson**
Född 1867 i Altona, Nebraska, där hon dog 1888, 21 år gammal.
3. **Sara Octavia Johnson**
Född 1871 i Bishop Hill och dog där 1892, 21 år gammal.
4. **Julia Christina Johnson**
Född 1873 i White City, Omaha, Nebraska där hon dog 1892, 19 år.
5. **Sixtus "Sid" Eric Johnson**
Född 1877 i Nekoma, Illinois. Deltog i spansk-amerikanska kriget 1898 där han i Pablo, Florida dog av tyfus, 21 år gammal. Sid var ogift och fick inga barn.
6. **Ernest G Johnson**
Född 1880 i Galva och dog 1961 i Wahoo, Saunders County, South Dakota, 81 år gammal. Han gifte sig med Daisy Perry Johnson och fick med henne 1907 dottern Mary J. Johnson.
Efter Ernest G Johnson född och död dog i antal barn
1. Mary J 1907-1983 Omaha, Nebraska ?

Mathildas 2 barn, 14 barnbarn och 31 barnbarns barn

1. **Charles A Warner**
Född 1867 i Andover, Illinois. Gifte sig i Page, Iowa med Anna Svedlund, som emigrerade med sina föräldrar från Gävle 1874. Paret fick 6 barn. Charles dog 1933 i Hepburn, Iowa, 66 år gammal.
2. **Anna Maria Mary Christine Warner Thomas**
Född 1873 i Hepburn, Iowa. Gifte sig i Page, Iowa med amerikanen John W. Thomas och fick med honom 7 barn. Mary, kallad "Mamie", dog 1940 i Milton, Iowa 67 år gammal.
Efter Charles Warner född och död dog i antal barn
1. Karl Gustav 1898-1931 Hepburn, Iowa 2
2. Anselm Lawrence 1900-1982 Clarina, Iowa 4
3. Teodore 1901-1901 Cedar Rapids, Iowa 0
4. Margaret Matilda 1904-1996 Geneseo, Illinois 6
5. Edla Irene 1906-1987 Jackson, Tennessee 0
6. Ruby Marie 1909-1977
Efter Anna Maria Thomas
1. Mildred Matilda 1900-1993 Burbank, Kalifornien 1
2. Warner Joseph 1902-1904 Hepburn, Iowa 2
3. Thelma Ruth 1905-1960 Chicago, Illinois 0
4. Martha Corrine 1907-1985 Hepburn, Iowa 4
5. Ora Christine 1910-2003 Davenport, Iowa 3
6. Mary Louise 1913-2007 Omaha, Nebraska 2
7. Laura Lucille 1916-2009 Louisville, Nebraska 3
8. Muriel Jean 1920- Lincoln, Nebraska 6
Summa barnbarn 31

barn. Maken Andrew dog 1923 och Matilda tre år senare, den 3 december 1926, hos sin dotter Mary Thomas i Hepburn.

Släkten Johnson

Den 84-årige Österundaflickan Mathilda Warner Rutherford blev den siste i profeten Erik Janssons familj som bar efternamnet Johnson (Jansson). Hans i direkt följd efterlevande ättlingar med namnet dog ut 1961 med barnbarnet Ernest Johnson, kapten Eric Johnsons son. Likt fadern blev Ernest tidningsman och gav i Nebraska ut tidningen The Linsey Opinion. Men på Eric Janssons bröders sida lever släktnamnet vidare. Ättlingar till profeten Erik Jansson lever dessutom vidare på släktens kvinnoisida när dottrar till Janssons barn, barnbarn osv gifte sig till andra efternamn.

Håkan Wall

KÄLLOR:

När jag i den här artikeln berättat om profeten Erik Janssons barn och barnbarn i USA har jag haft stor nytta av det imponerande arbetet som Gunvor Jansson i Skensta lagt ner på att följa sina släktingars öden i USA. Gunvors farmors farfar var Erik Janssons yngste bror Karl, som stannade kvar i Österunda när de andra bröderna emigrerade till Bishop Hill. Generöst har Gunvor låtit mig ta del av sina efterforskningar i brev, tidningsreferat och andra skrifter.

INÄSTA ARTIKEL

Vi har nu sett hur det gick för Erik Janssons efterlevande familj. *Men vad hände med erikjansarna från Torstuna och Österunda?*